

KOMMENTAR

Barnbokens vårnummer har temat fantasy och i den inledande artikeln får vi stifta bekantskap med våra danska grannars fantastiska litteratur genom nydisputerade forskaren Anna Karlskov Skyggebjerg. Hennes avhandling anmäls också i det här numret av Boel Westin. Har rollspel, fantasy och religion något gemensamt? I Ingrid Boströms artikel besvaras frågan jakande och hon beskriver en ny religiositet, religion som lek. Martin Hellström undersöker burkars och förpackningars magiska egenskaper och som en del av barns frigörelseprocess. Inte bara burkar och förpackningar kan vara vägledare in till magiska världar. Barbara Knochenhauer visar i sin artikel att redan E T A Hoffmann använde klädsåpet som tröskel in till en annan värld. Om kritikernas omdömen av Astrid Lindgrens *Bröderna Lejonhjärta* skriver Ulrika Ramstrand i sin artikel och beskriver synen på sagan i en tid då barnböcker skulle vara realistiska och gärna politiska.

Fantastisk litteratur över alla breddar, konstaterade SBI under årets Bokprovning "Årgång 2004". Många böcker hade en klart fantasy-, eller ännu hellre Harry Potter-inspirerad framtoning med förgyllda omslag, trollkarlar, hemliga stigar och annat. Fantasy har länge funnits i kategorin ungdomsböcker men har de senaste åren sjunkit ner i åldrarna. Så många som 54 % av fantasyböckerna fanns 2004 bland mellanåldersböckerna, alltså böcker för läsare mellan 9 och 12 år. I februari varje år påbörjar SBI förberedelserna inför Bokprovningen och det räknas flitigt i SBI:s bibliotek, staplar och pinnar sätts för olika kategorier av böcker, huvudpersonernas och författarnas kön, språk och översättningar. I mars startas sedan årets Bokprovning med hela föregående års utgivning exponerad i biblioteket. Det är exklusiva veckor för barnboken. Förutom alla de grupper och enskilda som besöker SBI under Bokprovningen genomförs också en rad föreläsningar i samarbete med Stockholms stadsbibliotek och Regionbibliotek Stockholm. Föreläsningarna berör föregående års utgivning och åhörarna kunde i år bl.a. fördjupa sig i genusedmönster i bilderboken, skönlitteratur för "unga vuxna", världslitteratur för barn och slutligen deckargenrens återkomst. Att

utgivningen slog rekord även i år kunde vi konstatera när vi satte stopp i räkningen i början av mars. 1412 böcker, svenska original, översättningar och återutgivningar inräknade kom ut 2004. Motsvarande siffra för 2003 var 1326 och det var också rekord. De svenska barn- och ungdomsböckerna utgjorde 50 % av den totala utgivningen och av dessa var 67 % förstaupplagor. Engelskan fortsätter att dominera som mest översatta språk och utgjorde 73 % av översättningarna. De trender och tendenser som SBI registrerat i 2004 års utgivning är bl.a. att en ny genre "unga vuxna" smugit sig in mellan de traditionella ungdomsböckerna och vuxenböckerna. Och för vem är egentligen bilderböckerna skrivna? Denna information samt statistiken finns på SBI:s webbplats. En utförligare dokumentation, inklusive sammanfattningar av föreläsningarna, kan även beställas.

2005 är inte bara året när SBI fyller 40 år, Pippi 60 år, Karlsson på taket och Dick Brunas Miffy 50 år. Det är också året då våra grannar i Danmark firar sin store sagoberättare H C Andersens 200-års jubileum. Firandet har spridit sig över bron även till Sverige med utställningar, teaterföreställningar, föreläsningar och TV-program. Bland SBI:s nyförvärv återfinns en hel rad böcker om H C Andersen och i SBI:s skriftserie har nummer 86 titeln *H C Andersens underbara resor i Sverige*. Den recenseras i det här numret av *Barnboken* där det även finns en artikel av Aage Jørgensen om Carl Larssons illustrationer till H C Andersens *Sagor och berättelser från 1877*.

SBI påbörjade 2004 en kartläggning över vilka kurser inom barn- och ungdomslitteratur som ges på Sveriges universitet och högskolor. Syftet med kartläggningen är att institutet ska få ökade kunskaper om utbildningarna och framför allt i vilken omfattning kurser ges i barn- och ungdomslitteratur i landet. Kartläggningen samt pågående forskning inom barnlitteraturområdet presenteras på en forskarkonferens i juni som SBI genomför i samarbete med Stockholms universitet.

Som avslutning passar SBI på att gratulera 2005 års litteraturpristagar till Astrid Lindgrens minne Philip Pullman och Ryôji Arai.

Lillemor Torstensson